

Dosarul nr. 3ra-1247/18

Prima instanță: Judecătoria Chișinău sediul Rîșcani (jud. V. Ciumac)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. I. Secrieru, A. Danilov, I. Cimpoi)

DECIZIE

31 octombrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Oleg Sternioală
Iurie Bejenaru
Mariana Pitic
Nicolae Craiu
Ala Cobăneanu

examinând recursul declarat de către notarul Galina Ceban

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Anei Barbăroșie împotriva notarului public Galina Ceban cu privire la contestarea refuzului de eliberare a certificatului de moștenitor legal și obligarea eliberării certificatului de moștenitor legal

împotriva deciziei din 5 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de Ana Barbăroșie, casată hotărârea din 12 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani și emisă o nouă hotărâre, prin care a fost admisă acțiunea

constată:

La 29 iunie 2017, Ana Barbăroșie a depus cerere de chemare în judecată împotriva notarului public Galina Ceban cu privire la contestarea refuzului de eliberare a certificatului de moștenitor legal și obligarea eliberării certificatului de moștenitor legal.

În motivarea acțiunii a invocat că soțul său, Petru Barbăroșie a decedat la XXXXX, iar în termen de șase luni după deces, dânsa s-a adresat notarului public Galina Ceban pentru a-i fi eliberat certificatul de succesori legal.

Astfel, la expirarea a șase luni de după decesul soțului, notarul public Galina Ceban i-a eliberat certificatul de moștenitor legal nr. 9217 din 2 noiembrie 2015 în privința terenului aferent și a casei de locuit nr. XXXXX de pe str. XXXXX sat. XXXXX mun. XXXXX și certificatul de moștenitor legal nr. 9215 din 2 noiembrie 2015 pentru două terenuri cu destinație pentru grădină.

A relatat că la 17 ianuarie 2015, dânsa împreună cu soțul său Petru Barbăroșie i-au împrumutat lui Andrei Hîncu 18000 de euro, care în recipisa de împrumut, scrisă pe numele soțului decedat Petru Barbăroșie, s-a obligat să restituie suma menționată până la 1 iunie 2015.

A indicat că până la decesul soțului și după decesul lui, dânsa, de nenumărate ori, a solicitat de la debitor întoarcerea sumei datorate, însă fără niciun rezultat.

Ca urmare, la 2 mai 2017, prin scrisoare recomandată, dânsa a expediat notarului public Galina Ceban cerere, datată cu 7 aprilie 2017, cu privire la eliberarea certificatului de moștenitor legal pentru suma datorată de către Andrei Hîncu soțului Petru Barbăroșie, fiind recepționată de către destinatar la 10 mai 2017.

Până în prezent, notarul public Galina Ceban nu i-a răspuns la cererea adresată.

Având în vedere prevederile art. 12 și 63 din Legea cu privire la organizarea activității notarilor, a remarcat că lipsa răspunsului și refuzul notarului de a întocmi și elibera actul notarial menționat sunt nelegitime.

Și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 12 și 63 din Legea cu privire la organizarea activității notarilor, art. 1, 5, 17, 19, 25 din Legea contenciosului administrativ, art. 166, 167 CPC.

A solicitat admiterea acțiunii, constatarea acțiunilor notarului public Galina Ceban cu privire la refuzul de a îndeplini actul notarial cu privire la eliberarea certificatului de moștenitor legal asupra sumei datorate de Andrei Hîncu de 18000 de euro ca nelegitime, precum și obligarea notarului public Galina Ceban de a îndeplini actul notarial și de a-i elibera certificatul de moștenitor legal asupra sumei de 18000 de euro datorate de Andrei Hîncu soțului Petru Barbăroșie, decedat la XXXXX.

Prin încheierea protocolară din 28 noiembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani, a fost atras în proces în calitate de intervenient accesoriu Andrei Hîncu.

Prin hotărârea din 12 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani, a fost respinsă acțiunea ca nefondată.

Prin decizia din 5 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de Ana Barbăroșie, casată hotărârea primei instanțe și emisă o nouă hotărâre, prin care a fost admisă acțiunea.

Au fost declarate ca fiind ilicite acțiunile notarului public Galina Ceban privind refuzul de a elibera Anei Barbăroșie certificatul de moștenitor legal asupra sumei datorate de Andrei Hîncu de 18000 de euro și obligat notarul public Galina Ceban de a elibera Anei Barbăroșie certificatul de moștenitor legal asupra sumei datorate de 18000 de euro de către Andrei Hîncu soțului Barbăroșie Petru, decedat la XXXXX.

La 26 iulie 2018, notarul Galina Ceban a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei recurate cu menținere hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel, considerând-o nemotivată în fond și pasibilă de a fi casată.

La fel, a indicat că la judecarea cauzei au fost încălcate normele de drept material, deoarece instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată, a interpretat în mod eronat legea, a

aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului, încălcări ce se încadrează conform prevederilor art. 432 alin. (2) lit. a), b), c), d) CPC și pot servi drept temei de casare a deciziei contestate.

A remarcat că instanța de apel greșit a obligat notarul public Galina Ceban să emită certificatul de moștenitor, suplimentar solicitat de Ana Barbăroșie, or, o asemenea formă de organizare nu mai există, nu este prevăzută de lege asemenea formă de organizare și nici notarul public Galina Ceban nu există.

A obiectat că în cererea de chemare în judecată nu se solicită ca notarul public să emită anumite acte notariale.

Prin urmare, a evidențiat că din cele relatate rezultă că instanța de apel din oficiu a schimbat calitatea și numele pârâtului, fiind depășite cerințele indicate în cererea de chemare în judecată.

A reiterat că decizia recurată nu poate fi executată de către notarul Galina Ceban, or, această decizie nu este opozabilă ultimei, prin ce se constată ca fiind aplicate eronat prevederile din Legea nr. 1453 din 8 noiembrie 2002 cu privire la notariat și Lega nr. 69 din 14 aprilie 2016 cu privire la organizarea activității notarilor.

Totodată, a indicat că instanța de apel în decizia contestată a făcut referire la prevederile din Legea cu privire la organizarea activității notarilor, însă fără a indica numărul și data adoptării acesteia, ceea ce face hotărârea neclară, nemotivată și creează suspiciuni că instanța de apel a aplicat o lege ce nu urma a fi aplicată sau a aplicat o lege analogică, reieșind din faptul că în Legea cu privire la organizarea activității notarilor nu se regăsește forma organizatorică notar public.

Având în vedere prevederile art. 12 din Legea nr. 69 din 14 aprilie 2016 cu privire la organizarea activității notarilor, a menționat că Ana Barbăroșie nu s-a conformat cerințelor notarului pentru a obține actul solicitat, or, doar prezentarea a unei copii de recipisă nu poate da dovadă de credibilitate și temei de eliberare a certificatului de moștenitor legal, suplimentar, solicitat pentru suma de 18000 de euro.

Mai mult ca atât, Ana Barbăroșie nu a achitat taxele convenite și nu a prezentat actele confirmative ceea ce poate servi drept temei de refuz în admiterea cererii.

A invocat că instanța de apel eronat a declarat ca fiind ilicite acțiunile notarului Galina Ceban privind refuzul eliberării certificatului de moștenitor legal Anei Barbăroșie, de fapt, neavând un asemenea refuz, deoarece nici nu a fost refuzat de către notar eliberarea unui certificat de moștenitor.

A mai indicat că intimata nu a depus o cerere prealabilă prin care să informeze notarul despre intenția sa de a se adresa în instanța de judecată în termenul și condițiile prevăzute de art. 14 din Legea contenciosului administrativ.

A remarcat că instanța de apel pripit, neîntemeiat, prin aplicarea eronată a prevederilor din Legea nr. 69 din 14 aprilie 2016 cu privire la organizarea activității notarilor, a declarat ca fiind ilicite acțiunile notarului și a obligat notarul Galina Ceban să elibereze certificatul de moștenitor asupra sumei de 18000 de euro, fără a stabili persoana căreia sunt atribuite obligațiunile de achitare a taxei de

stat și onorariul notarului și fără a constata temeinicia cererii de eliberare a certificatului solicitat.

Totodată, a evidențiat că deși instanța de apel a invocat prevederile art. 373 alin. (1), (2) CPC, la pronunțarea deciziei contestate nu a ținut cont de aceste prevederi, prin ce a fost viciată soluția adoptată.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Astfel, se constată că recurenta s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 26 iulie 2018 împotriva deciziei din 5 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău în termenul legal.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul cu casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) CPC instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) CPC, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

După cum rezultă din materialele cauzei, potrivit declarației de acceptare a succesiunii din 15 aprilie 2015, Ana Barbăroșie a acceptat moștenirea la averea rămasă după decesul soțului Petru Barbăroșie, decedat la XXXXX, asupra patrimoniului succesoral constituit din terenul pentru construcții cu construcții situate în com. XXXXX str. XXXXX, terenurile cu destinație grădină cu nr. cadastrale XXXXX, XXXXX și automobil de marca Citroen Berlingo (f. d. 21).

La 2 noiembrie 2015 notarul public Galina Ceban a eliberat certificatul nr. 9215 din cu privire la determinarea cotei-părți din proprietatea comună în devălmășie soțului supraviețuitor, prin care se atestă dreptul de proprietate a Anei Barbăroșie la ½ cotă-parte din bunul proprietate comună în devălmășie, după decesul soțului Petru Barbăroșie, ce constituie terenul grădini, cu suprafața de 0,13 ha, cu nr. cadastral XXXXX și teren grădini, cu suprafața totală de 0,0957 ha, cu nr. cadastral XXXXX, situate în com. XXXXX (f. d. 10).

Și tot la 2 noiembrie 2015 notarul Galina Ceban a eliberat certificatul de moștenitor legal, prin care se atestă că moștenitoarea averii lui Petru Barbăroșie decedat la XXXXX, este soția Ana Barbăroșie, iar bunurile succesoriale pentru care a fost eliberat certificatul constituie ½ cotă parte din terenul grădini, cu suprafața totală de 0,13 ha, cu nr. cadastral XXXXX și teren grădini, cu suprafața totală de

0,0957 ha, cu nr. cadastral XXXXX, situate în com. XXXXX, care au fost înregistrate după Petru Barbăroșie (f. d. 9).

Tot din actele cauzei rezultă că, la 10 mai 2017, notarul Galina Ceban a recepționat cererea Anei Barbăroșie, prin care a fost solicitată redeschiderea dosarului de moștenire după decesul soțului Petru Barbăroșie, pentru a elibera un certificat suplimentar de moștenitor legal pe suma bănească în mărime de 18000 de euro (f. d. 7).

Înaintând acțiunea în judecată împotriva notarului public Galina Ceban, intervenient accesoriu Andrei Hîncu, Ana Barbăroșie a solicitat constatarea acțiunilor notarului public Galina Ceban cu privire la refuzul de a îndeplini actul notarial cu privire la eliberarea certificatului de moștenitor legal asupra sumei datorate de Andrei Hîncu de 18000 de euro ca nelegitime, precum și obligarea notarului public Galina Ceban de a îndeplini actul notarial și de a-i elibera certificatul de moștenitor legal asupra sumei de 18000 de euro datorate de Andrei Hîncu soțului Petru Barbăroșie, decedat la XXXXX.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță a ajuns la concluzia netemeinicii acțiunii, respingând-o ca nefondată.

Judecând apelul declarat de către Ana Barbăroșie, instanța de apel a admis apelul, a casat hotărârea primei instanțe și a emis o nouă hotărâre, prin care a fost admisă acțiunea.

Au fost declarate ca fiind ilicite acțiunile notarului public Galina Ceban privind refuzul de a elibera Anei Barbăroșie certificatul de moștenitor legal asupra sumei datorate de Andrei Hîncu de 18000 de euro și obligat notarul public Galina Ceban de a elibera Anei Barbăroșie certificatul de moștenitor legal asupra sumei datorate de 18000 de euro de către Andrei Hîncu soțului Barbăroșie Petru, decedat la XXXXX.

La adoptarea unei asemenea soluții, instanța de apel cu referire la prevederile art. 1440 alin. (1) și (2), 1444 alin. (1), 1516 alin. (2)-(4) Cod civil, art. 12 alin. (1) și (2), 41 alin. (1)-(5), 64 alin. (1) și (2), 65 alin. (1) din Legea cu privire la notariat, a reținut că Ana Barbăroșie este succesoarea creanței defunctului Petru Barbăroșie față de Andrei Hîncu, fapt ce rezultă din recipisa întocmită de ultimul la 17 ianuarie 2015 și, deoarece această parte a activului succesoral nu a fost inclusă în certificatele de moștenitor legal eliberate pe numele Anei Barbăroșie, dânsa este îndreptățită să pretindă eliberarea unui astfel de certificat pentru creanța respectivă.

Instanța de recurs constată, însă, că instanța de apel la adoptarea deciziei a interpretat eronat normele de drept material și a dat o apreciere greșită materialului probator anexat la dosar, fapt ce a dus la soluționarea greșită a cauzei.

În același timp, instanța de recurs relevă că, deși prima instanță a ajuns la concluzia netemeinicii acțiunii, motivarea hotărârii primei instanțe nu corespunde împrejurărilor de fapt și celor de drept aplicabile cazului dat, prin urmare nu poate fi menținută nici această hotărâre judecătorească.

În susținerea opiniei enunțate instanța de recurs reține că, potrivit prevederilor art. 35 alin. (1) din Legea nr. 1453 din 8 noiembrie 2002 cu privire la notariat, notarul îndeplinește următoarele acte notariale: a) autentificarea actelor

juridice (testamente, procuri, contracte); b) procedura succesorală notarială și eliberarea certificatului de moștenitor.

Iar dispozițiile art. 1556 Cod civil stipulează că persoanele recunoscute ca moștenitori pot cere notarului de la locul deschiderii succesiunii eliberarea certificatului de moștenitor.

Din analiza dispozițiilor legale sus citate, este de înțeles că certificatul de moștenitor este înscrisul oficial prin care se concretizează încheierea procedurii notariale succesoriale și prin care se constată de către notar, cu efect retroactiv de la data deschiderii succesiunii, atât calitatea de succesori legal sau testamentar a celor care prin acceptarea moștenirii și-au consolidat vocația succesorală față de persoana decedată, cât și prin componența masei succesoriale și întinderea drepturilor succesoriale ale fiecărui moștenitor. După emiterea unui certificat de moștenitor nu mai poate fi întocmit un alt certificat.

Cu referire la prevederile enunțate, instanța de recurs reiterează că la 15 aprilie 2015 Ana Barbăroșie a depus la notarul public Galina Ceban o cerere de deschidere a dosarului succesoral după decesul soțului Petru Barbăroșie, iar în decurs de 6 luni, notarul public Galina Ceban a eliberat Anei Barbăroșie certificatul de moștenitor legal nr. 9217 din 2 noiembrie 2015, prin care se confirmă că Ana Barbăroșie este moștenitor legal al patrimoniului succesoral rămas după decesul soțului ei Petru Barbăroșie, decedat la XXXXX și anume ½ cotă-parte din terenul grădini, cu suprafața totală de 0,13 ha, cu nr. cadastral XXXXX și teren grădini, cu suprafața totală de 0,0957 ha, cu nr. cadastral XXXXX, situate în com. XXXXX, care au fost înregistrate după Petru Barbăroșie (f. d. 9).

Fără a depăși cadrul procesual, referitor la obiectul acțiunii, este de observat că, în cazul concret dedus judecății, sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 1516 alin. (4) Cod civil, care stipulează expres că, dacă succesoriul a intrat în posesiunea unei părți din patrimoniu, se consideră că a acceptat întregul patrimoniu, oriunde s-ar afla și din ce ar consta.

Or, Ana Barbăroșie a acceptat integral patrimoniul succesoral rămas după decesul soțului său Petru Barbăroșie, în baza certificatului de moștenitor legal nr. 9217 din 2 noiembrie 2015

Ca consecință, solicitarea de a obliga notarul Galina Ceban de a îndeplini actul notarial cu privire la eliberarea certificatului suplimentar de moștenitor legal asupra sumei de 18000 de euro datorate de Andrei Hîncu soțului decedat Petru Barbăroșie, în baza recipisei din 17 ianuarie 2015, nu se încadrează în limitele legale.

În conexiunea celor relatate, se constată că, deși pe de o parte instanța de apel corect a stabilit că Ana Barbăroșie a acceptat integral patrimoniul succesoral rămas după decesul soțului său Petru Barbăroșie, inclusiv activul succesoral și pasivul succesoral, pe de altă parte eronat a considerat ca fiind ilicite acțiunile notarului Galina Ceban privind refuzul de a elibera Anei Barbăroșie certificatul de moștenitor legal asupra sumei datorate de Andrei Hîncu de 18000 de euro, obligând notarul Galina Ceban de a elibera Anei Barbăroșie certificatul de

moștenitor legal asupra sumei datorate de 18000 de euro de către Andrei Hîncu soțului Petru Barbăroșie, decedat la XXXXX.

Față de toate aceste considerente, se constată a fi lipsită de sens și concluzia primei instanțe în rațiunea respingerii acțiunii, precum că pentru eliberarea certificatului de moștenitor legal suplimentar, pe lângă copia recipisei prezentată de Galina Ceban, notarul pentru eliberarea certificatului suplimentar de moștenitor legal mai are nevoie de careva acte confirmative care ar indica la existența datoriei lui Andrei Hîncu față de Petru Barbăroșie în sumă de 18000 de euro.

Sub acest aspect, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe și de a emite o nouă hotărâre cu privire la respingerea acțiunii.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b), art. 445 alin. (3) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de către notarul Galina Ceban.

Se casează integral decizia din 5 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 12 decembrie 2017 a Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a Anei Barbăroșie împotriva notarului public Galina Ceban cu privire la contestarea refuzului de eliberare a certificatului de moștenitor legal și obligarea eliberării certificatului de moștenitor legal, și se emite o hotărâre nouă prin care:

Se respinge integral cererea de chemare în judecată a Anei Barbăroșie împotriva notarului public Galina Ceban cu privire la contestarea refuzului de eliberare a certificatului de moștenitor legal și obligarea eliberării certificatului de moștenitor legal.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Oleg Sternioală

Judecătorii

Iurie Bejenaru

Mariana Pitic

Nicolae Craiu

Ala Cobăneanu